

Wordt dichtende prutspraat tot norm verheven?
Kolommen gegund in het avondblad?
Wordt al wat ooit schoon was met smurrie beklad?

Vier lange jaren met versjes te leven,
Die inzicht, noch diepgang, noch troost konden geven
Bracht dichter tot al wat geen zin heeft gehad.

Illustratie Ruben L. Oppenheimer

De frustratie van Pfeijffer

Dichter is verblind door woede

► Ik had Ilja Leonard Pfeijffer van harte de kans gegund weer niet verkozen te worden tot Dichter des Vaderlands.

► Maar hij moet niet liegen over mijn verkiezing.

Door DRIEK VAN WISSEN

Het artikel van Ilja Leonard Pfeijffer over de verkiezing van een nieuwe Dichter des Vaderlands (nrc.next, 23 januari) dwingt mij tot een reactie. Ik deel zijn vermoeden dat de verandering van de verkiezingsprocedure bovenal bedoeld is om te voorkomen dat er weer een vormvaste en toegankelijke dichter gekozen wordt, die vooral bekendheid en waardering geniet buiten de kleine kring van doorgewinterde poëziefhebbers. Ook geef ik hem gelijk dat de nieuwe procedure willekeurig en ondoorzichtig is. Vooral het feit dat de commissie zonder enige motivatie vijf kandidaten heeft laten afvallen, is ergerlijk en verbazingwekkend. Ik zelf had bijvoorbeeld graag op Ingmar Heytze gestemd, maar ik gunde ook Pfeijffer, juist omdat hij een exponent is van een geheel andersoortige poëzie als de mijne, van harte de kans om andermaal niet verkozen te worden. Ik kan mij dan ook zijn frustratie voorstellen. En waarschijnlijk is hij ook verblind door woede, want in de negatieve aandacht die hij in het artikel aan mij wijdt, slaat hij een aantal keren de plank lelijk mis. Pfeijffer zegt dat ik in 2005 een nog totaal onbekende

de gelegenheidsdichter was. In werkelijkheid had ik toen al een twintigtal publicaties op mijn naam staan bij gerenommeerde uitgeverijen en met bovengemiddelde verkoopcijfers. Dat Komrij zich vervolgens bij mijn verkiezing demonstratief heeft afgezonderd, „omdat het Dichterschap des Vaderlands verkanseld was” is niet alleen mij ontgaan, maar volgens mij iedereen, zodat de demonstratie, als er al sprake van was, sowieso niet gewerkt heeft. Verder heb ik volgens opdracht keurig op z'n minst vier gedichten per jaar in de NRC gepubliceerd. Die zijn

► Natuurlijk gun ik collega Ilja een zekere mate van dichterlijke vrijheid ◀

voor het leeuwendeel (net als bij Komrij) netjes afgedrukt op de voorpagina. Ook in het laatste jaar. Van enige weerzin bij de redactie heb ik nooit iets gemerkt, maar het kan zijn dat Ilja als vaste medewerker meer weet dan ik. Natuurlijk gun ik collega Ilja een zekere mate van dichterlijke vrijheid. Dat hij zijn betoog lardeert met krakemikkige variaties op een rijmpje van mij dat ik allerminst als representatief voor mijn werk beschouw, is ook nog niet daar aan toe. Maar nu hij, wie weet met goedwillig, de waarheid zo verdraait, kan een weerwoord niet uitblijven.

Driek van Wissen, Dichter des Vaderlands.

Een antisemitische Blijkbaar wel, anders had de paus bisschop

► Paus Benedictus XVI heeft een bisschop die de Holocaust ontkent weer in genade aangenomen.

► Hiermee geeft de paus wel een heel verkeerd signaal af.

Door DIRK VERHOFSTADT

Paus Benedictus XVI heeft zaterdag 24 januari de omstrede bisschop Richard Williamson gerehabiliteerd. Williamson werd in 1988 samen met drie anderen tot bisschop gewijd door de ultraconservatieve Franse aartsbisschop Marcel Lefebvre, die zich vanaf de jaren zestig fel verzette tegen kerkhervormingen. Lefebvre werd later door paus Johannes Paulus II geëxcommuniceerd en ook zijn volgelingen werden door de Heilige Stoel in de ban gedaan. Nu heeft de katholieke kerk de zwarte schapen met open armen in zijn kudde opgenomen, nadat ze beloofd hebben de kerkleer en het gezag van de paus te accepteren.

Richard Williamson staat echter bekend als notoire 'negationist', ontkenner van de Holocaust, en als antisemit. In een interview verklaarde de bisschop vorige week nog dat er tijdens de Tweede Wereldoorlog geen joden in gaskamers zijn vergast, dat er overweldigende bewijzen bestaan dat er nooit gaskamers zijn gebruikt en dat er slechts tweehonderd tot driehonderdduizend joden zijn omgekomen in de naziconcentratiekampen. Hij maakte ook duidelijk dat de Holocaust niet heeft plaatsgevonden. Maar onder het nazisme werden ongeveer zes miljoen joden vermoord. Dit gebeurde in gesloten vergassingswagens in Chelmo waarin per keer enkele tientallen joden konden worden vermoord, en in vaste gaskamers in Majdanek, Belzec, Sobibor, Treblinka en Auschwitz-Birkenau met een capaciteit van enkele tientallen tot meer dan duizend personen. Alleen in Auschwitz werden al ongeveer 1,3 miljoen mensen vermoord, doorgaans via vergassing.

Daarnaast deed Williamson tijdens het interview ook ronduit antisemitische uitspraken: „Anti-Semitism can only be bad if it is against the truth. But if something is true, it can't be bad.” Ook vroeger deed de bisschop al sterk antisemitisch getinte uitspraken. Zo noemde hij de joden de vijanden van Christus, spoorde hij hen aan om zich te bekeren tot het katholicisme en wees hij ze aan als de aanstichters van vernieuwing en corruptie in de katholieke kerk. Hij beschuldigde de joden ervan dat ze uit zijn op de verovering van de wereld waarbij hij verwees naar de Protocollen van de Wijzen van Zion, een vervalst document dat door de Russisch-orthodoxe kerk werd ge-

bruikt als een rechtvaardiging voor zijn antisemitische doeleinden. Op internet staan verschillende brieven van de bisschop waarin hij zijn licht laat schijnen over allerlei hallucinante complottheorieën zoals over de moord op president Kennedy, de aanslagen van 9/11 en het gevaar van het communisme waarbij hij steevast refereert aan de kwalijke rol van joden. Williamson is een gevaarlijke gek.

De woordvoerder van het Vaticaan verklaart dat de rehabilitatie losstaat van de ideeën en uitspraken van Williamson. Dit is nonsens. Wie zo'n persoon rehabiliteert en opneemt in de hoogste kringen van de katholieke kerk, draagt een bijzonder zware verantwoordelijkheid. De paus maakt hiermee duidelijk dat hij niet tilt aan het negationisme en antisemitisme van de bisschop. Benedictus XVI bezocht Auschwitz op 28 mei 2006. Daar deed hij net als zijn voorgangers geen echte knieval.

Als Duitser, gewezen lid van de Hitlerjugend en in 1943 actief bij het afweergeschut van de Wehrmacht in München, had hij een symbolisch gebaar kunnen stellen. Zijn toespraak in het vernietigingskamp zat echter vol dubbelzinnigheden. Zo wees hij op het stilzwijgen van God (waarom bleef U stil, hoe kon U dit alles tolere-

► Alleen in Auschwitz werden al ongeveer 1,3 miljoen mensen vermoord ◀

ren?), maar niet op het stilzwijgen van zijn voorganger paus Pius XII en op diens verantwoordelijkheden. Benedictus XVI onderkent geen enkele algemene christelijke of Duitse medeplichtigheid aan de Holocaust.

Benedictus XVI viel al op door zijn rabiate afkeer van het gebruik van voorbehoedsmiddelen en van homoseksualiteit, maar nog niet van het antisemitisme. Met het rehabiliteren van Richard Williamson geeft de huidige paus twee signalen af.

In de eerste plaats geeft hij aan dat negationisten en antisemieten een plaats hebben in de top van de katholieke kerk. In de tweede plaats versterkt hij hiermee het gezag van een bisschop die meer dan zestig jaar na de gruwelijke gebeurtenissen blijkbaar van plan is de geschiedenis te herschrijven en de joden opnieuw te ontmenselijken. Welke gevaarlijke en vreselijke gevolgen dit de voorbije 2000 jaar gehad heeft, weten we allemaal.

Dirk Verhofstadt is kernlid van de onafhankelijke Vlaamse denktank Liberales en auteur van 'Pius XII en de vernietiging van de Joden'.

Illustratie Tomas Schats

bisschop, kan dat? Williamson nooit gerehabiliteerd

► nrc-commentaar

De staat van ING

Hoeveel verliezen houden zich nog schuil in de balans van de banken? Gisteren maakte het ministerie van Financiën bekend garant te staan voor een tot 35,1 miljard dollar (26,7 miljard euro) afgewaardeerd pakket van Amerikaanse hypotheekbeleggingen van bank-vezekeraar ING. 80 procent van verdere verliezen op deze beleggingen zullen voor rekening komen van de overheid. Lees: de gemeenschap.

Het gaat over 'Alt-A hypotheken', volgens Financiën een categorie die in betrouwbaarheid vlak onder het zogeheten 'prime-segment' ligt. Dat klinkt goed, maar wantrouwen is op zijn plaats. Het eufemisme 'subprime' is al ontmaskerd als giftige rommel. Het bleken hypotheken die mensen zijn aangemeerd terwijl iedereen wist dat aflossen onmogelijk zou zijn. Alt-A hypothe-

ken, verleend aan mensen die vrijwel geen documentatie over inkomens of kredietgeschiedenis hadden voor te leggen, zijn amper betrouwen. Zeker gezien de deplorabele staat van de huizenmarkt in de VS en de golf van massamoelenslagen die dagelijks hoger lijkt te worden. Ook prime-hypotheeken staan niet meer boven verdenking.

De beleggingen van ING in deze hypotheeken, of daarvan afgeleide constructies, tekenden de roekeloosheid waarmee ook deze bank de afgelopen jaren tekeer is gegaan. Natuurlijk, de gemeenschap deelt via de staat mee in de winst als de hypotheekportefeuille van ING uiteindelijk toch meer waard blijkt te zijn. Maar de kans daarop is op dit moment niet groot.

Dat de staat inspringt is toe te juichen, maar wel alleen omdat er

weinig alternatieven zijn. Een instelling als ING mag niet eens het begin van een verdenking op zich laden dat zij in moeilijkheden is. Al is de bank-vezekeraar gezond, de buitenwereld beoordeelt financiële instellingen momenteel op 'relatieve' betrouwbaarheid. De bank die daarbij onderaan bungelt kan nog best solvabel zijn, maar is toch aangeschoten wild. De staatsgarantie brengt dan ook een nauwelijks verborgen boodschap: uiteindelijk staat de overheid garant voor de hele ING en zo voor het totale bank- en verzekeringswezen.

Als dat zo is, dan is de vraag gerechtvaardigd wat de gemeenschap daarvoor terug krijgt. Een kans op winst, zoals nu afgesproken, is een variant. Grotere, of volledige, zeggenschap kan ook. Van de nadelen die deze laatstgenoemde optie heeft, is er één dat tot nu toe nauwelijks besproken is: de overheid zelf in staat om, als het moet, alle verliezen voor haar rekening te nemen? De zakken van de staat zijn diep, de capaciteit om te lenen is groot. Maar ook staten hebben een reputatie te verliezen op de kapitaalmarkt waar zij moeten lenen. Diverse overheden, waaronder Spanje en Ierland, zijn onlangs afgewaardeerd en betalen nu een hogere rente.

De Nederlandse overheid zal daarom hard moeten maken dat haar solvabiliteit én die van haar financiële stelsel gegarandeerd zijn. Dat is een evenwichtsnummer, dat beter kan worden uitgevoerd met kleine pasjes, zoals een staatsgarantie, dan met een grote stap zoals een onoverheerde nationalisatie. De maatregel van gisteren toont dat aan.

► Commentaren geven het standpunt van de krant, op basis van discussies tussen hoofdredactie en commentatoren.

► column

Informatiesamenleving

www.méerinformatie.nl

Dit programma wordt onderbroken voor een extra nieuwsbulletin. Armoede, aids, onrecht, ongelijkheid, hongersnood, hangegeugd, onthoofding, onderdrukking, vergrijzing, verveling, onveiligheid, onzedelijkheid, leraarentekort, leerachterstand, machtsmisbruik, drankmisbruik, vervuiling, verslaving, overbevolking, ontbossing, kindersterfte, criminaliteit, overgewicht, ondervoeding, pornificatie, piraterij, belediging, bedreiging, inflatie, stagflatie, discriminatie, intimidatie, files en fraude. Oh, en dit bericht is zojuist binnengekomen: radicalisering, seksualisering, islamisering en bureaucratisering. Terug naar jou, Jan.

Goeedemorgen. Dit is het nieuws van dinsdag 27 januari. Oorlogen, overstromingen, doden, gewonden, genocideën, gevechten, recessies, depressies, aanslagen, aardbevingen, bommen, bosbranden, ongelukken, orkanen, terroristen, tsunami's, daklozen, dictators, racisten, fascist, demonstraties, arrestaties, drugsverslaafden, dieven, radicalen, rebellen, oplichters, ontslagen, kernbommen, krakers, hooligans, haatzaaiers, wachtljsten, werklozen, beurscrashes en babycrèches.

Fijne dag nog. En dan nu: reclame. Koop dit, bestel dat, kies bewust, snoep verstandig, eet biologisch, investeer duurzaam, consumeer groen, geef je mening, doe de enquête, sms je favoriet, stem op ons, bel nu, doe mee, blijf kijken, ga naar de site, geef je op, maak kans, blijf aan de lijn, check je mail, surf het web, word lid, neem een abonnement, profiteer nu, betaal later, neem een lening, lease een auto, bel prepaid, verbouw op afbetaling, blijf jezelf, geef om een ander – en kijk voor meer informatie op:

Ja, dames en heren, nu even opgelet, want ik heb hier: een nieuwere versie, een verbeterde formule, een groter effect, een hogere kwaliteit, een vollere smaak, een mooiere bewerking, een gladder resultaat, een gegarandeerd rendement, een goedkopere herdruk, een luxere uitvoering, een scherpere weergave, een snellere service, een eenmalige aanbidding en een unieke ervaring – speciaal voor u. Ja, ul!

Tot slot: het late jaar van dinsdag 27 januari. Kredietcrisis, klimaatcrisis, energiecrisis, milieucrisis, voedselcrisis en kabinetcrisis.

Welterusten.

ROB WIJNBERG

Recht op vrije meningsuiting kan niet Voorstel van VVD om vrijheid van meningsuiting te verruimen, zal die vrijheid

► Ophef over vrijheid van meningsuiting is vreemd.

► Pas liever op dat er geen overheidsensuur komt.

Door HARRY VEENENDAAL

De ophef over het vervolgen van PVV-fractievoorzitter Geert Wilders is onbegrijpelijk. De VVD stelt dat de vrijheid van meningsuiting in het geding is. Niets is minder waar. De vrijheid van meningsuiting doet zelfs he-

lemaal niet ter zake. Het voorstel van VVD-fractievoorzitter Rutte om de toetsingscriteria van de rechter te beperken om zo het recht van vrije meningsuiting te waarborgen, zal mogelijk zelfs een averechts effect hebben en leiden tot een beperking.

Stel: iemand pleegt valsheid in geschrifte. Als zijn advocaat zich beroept op de vrijheid van meningsuiting van zijn cliënt, zal dit betoog als niet ter zake dienend worden gekwalificeerd. Immers, het gaat om de strafbaarheid van de handeling. Dit geldt ook voor de uitlatingen van Wilders. Op grond van artikel 7 lid 1 van de Grondwet

kan iedereen alles zeggen wat hem goedgeeft; van een vergelijking van de Koran met *Mein Kampf* tot de uitspraak van Harry van Bommel 'Intifadah, Intifadah, Palestina vrij'.

Dit artikel regelt namelijk het verbod op censuur, een belangrijker artikel dan de vrijheid van meningsuiting. Een toets vooraf kan dus niet. Ons wettelijke systeem hanteert echter wel een toets achteraf waarbij de rechter de strafbaarheid bepaalt. De vrijheid van meningsuiting blijft in dit systeem onverkort gehandhaafd.

De Nederlandse rechtspraak heeft een lange historie op dit punt. In

1968 stond Gerard Reve terecht voor godslastering tijdens het befaamde 'ezelsproces'. Reve had in een brief samen volgens sommige christenen kwetsende passage opgenomen: 'Als God zich opnieuw in het Levende Stof gevangen geeft, zal Hij als Ezel terugkeren, hoogstens in staat een paar lettergrepen te formuleren, miskend en gevuigd en geranseld, maar ik zal Hem begrijpen en meteen met Hem naar bed gaan, maar ik doe zwachtels om zijn hoefjes, dat ik niet te veel schrammen krijg als hij spartelt bij het klaarkomen.' De vrijheid van meningsuiting werd niet door Reve,

noch door de rechtbank ten tonele goederd omdat dit niet relevant was. De vraag was of de uitlatingen van Reve strafbaar waren. Ook in latere spraakmakende rechtszaken werd de vrijheid van meningsuiting niet ten tonele gevoerd. Zoals bij de rechtszaken tegen Ayaan Hirsi-Ali (*Submission II*) en tegen imam Khalil El-Moumni (uitspraak over homo's).

Doordat de VVD op grond van politieke overwegingen te veel nadruk legt op de vrijheid van meningsuiting, zal dit juist een teruggesteld negatief effect hebben. Rutte wil ingrijpen in het wettelijke systeem van

nóg ruimer uiteindelijk juist beperken

toetsing achteraf door de toetsingscriteria van rechters aan banden te leggen om zo de vrijheid van meningsuiting te waarborgen.

Maar het recht van vrije meningsuiting is al een absoluut recht. Door te suggereren dat de vrijheid van meningsuiting in gevaar is, ontstaat in ieder geval geen ruimer recht. Immers, er verandert niets omdat iedereen nog steeds mag zeggen en schrijven wat hij wil. Veel kwalijker neven-effect is dat het vervolgen maar een kleine stap is naar overheidsensuur zoals bleek uit het recente verzoek van het Kamerlid Fritsma (PVV) aan

de Rotterdamse burgemeester Aboutaleb om een vermeende haatdragende toespraak van Khalid Yassin vooraf te verbieden. Daarmee dreigen de hoeders van de vrijheid van meningsuiting censuurmeesters te worden.

Geruststellend is dat Aboutaleb het enige juiste standpunt innam. Geen spreekverbod voor Khalid Yassin vooraf, wel eventueel strafrechtelijke vervolging achteraf als zijn uitspraken in strijd zijn met de wet. Zo hoort het.

Harry Veenendaal is publicist en vaste columnist van 'Het Advocatenblad'.

Wat zei Mark Rutte?

„Wat iemand in de Kamer zegt, moet hij ook daarbuiten kunnen zeggen. In Amerika weegt de vrijheid van meningsuiting zwaarder dan de inhoudelijke waardering voor de uitgesproken boodschap. Dat zou in Nederland ook zo moeten zijn.” Dat zei VVD-fractievoorzitter Mark Rutte zondag in een interview in *De Telegraaf*.

Rutte riep premier Balkenende (CDA) op **het voortouw te nemen in de verruiming van de wet**.

Hij kreeg kritiek van minister Plasterk (Onderwijs, PvdA). Die vond het „niet kunnen” dat de wetgevende macht middenin een rechtsgang „inspringt” om zijn mening te uiten. **Rutte kan niet zomaar „door de rechtsgang heen fietsen”**, zei Plasterk in het tv-programma *BuitenHof*.